
Civilprocesa likuma 464.¹ panta trešajā daļā noteiktais finansiāla rakstura kritērijs atbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 92. panta pirmajam teikumam

2020. gada 12. martā Satversmes tiesa ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2019-11-01

„Par Civilprocesa likuma 464.¹ panta trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 92. panta pirmajam teikumam”.

Apstrīdētā norma

2016. gada 9. jūnijā Saeima pieņēma Civilprocesa likuma grozījumus, ar kuriem likuma 464.¹ pants tika papildināts ar trešo daļu. Grozījumi stājās spēkā 2016. gada 13. jūlijā.

Civilprocesa likuma 464.¹ panta trešā daļa (turpmāk – apstrīdētā norma) noteic: „Ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja tiesa nav pārkāpusi šā likuma 452. panta trešās daļas noteikumus un izskatāmajai lietai nav būtiskas nozīmes vienotas tiesu prakses nodrošināšanā un tiesību tālāk veidošanā, tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī mantiska rakstura strīdos, ja tā daļa, par kuru spriedums tiek pārsūdzēts, ir mazāka par 2000 *euro*.”

Augstāka juridiska spēka normas

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmais teikums: „Ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā.”

Satversmes 91. panta pirmais teikums: „Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā.”

Lietas fakti

Pieteikuma iesniedzējs Mihails Kondakovs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. panta pirmajā teikumā nostiprinātajām tiesībām uz taisnīgu tiesu, kā arī Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam vienlīdzības principam. Proti, apstrīdētā norma nesamērīgi ierobežojot pieeju kasācijas instances tiesai tām personām, kas kasācijas kārtībā pārsūdz apelācijas instances tiesas spriedumu mantiska rakstura strīdā daļā, kuras apmērs ir mazāks par 2000 *euro*. Pieteikuma iesniedzējs esot iesniedzis kasācijas sūdzību par apelācijas instances tiesas spriedumu mantiska rakstura strīdā civillietā. Augstākās tiesas Civillietu departamenta tiesnešu kolēģija, pamatojoties uz apstrīdēto normu, atteikusies ierosināt kasācijas tiesvedību. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka tādējādi viņam tika liegta pieeja kasācijas instances tiesai, proti, lieta kasācijas instancē nav izskatīta pēc būtības.

Pieteikuma iesniedzējs arī uzskata, ka apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums kasācijas tiesvedības ierosināšanai paredzot atšķirīgu attieksmi pēc finansiāla rakstura pazīmes. Šādas atšķirīgas attieksmes paredzēšana neesot attaisnojama.

Tiesas secinājumi

Par pamattiesību ierobežojuma esību

Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeima – lūdz izbeigt tiesvedību lietā, jo uzskata, ka apstrīdētā norma neierobežo Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. panta pirmajā teikumā paredzētās tiesības uz taisnīgu tiesu, kā arī Satversmes 91. pantā ietvertās tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi.

Lai noskaidrotu, vai tiesvedība lietā ir turpināma, Satversmes tiesa visupirms noskaidroja, vai apstrīdētā norma ietilpst Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteikto pamattiesību tvērumā un vai tā aizskar Pieteikuma iesniedzējam Satversmē paredzētās pamattiesības.

[9.]

Satversmes tiesa secināja, ka valstij ir rīcības brīvība noteikt tiesību uz taisnīgu tiesu īstenošanas apjomu attiecībā uz pieeju pārsūdzības instanču tiesām, tomēr valsts šo savu rīcības brīvību nedrīkst izmantot tā, ka tiesības uz taisnīgu tiesu tiktu liegtas pēc būtības.

Līdz ar to likumdevējs var noteikt procesuālo kārtību un nosacījumus pieejai kasācijas instances tiesai, tomēr šai kārtībai un nosacījumiem jāatbilst tiesiskuma principam, kura mērķis ir taisnīguma nodrošināšana. [10.]

Tika secināts, ka apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējam ir piemērota un viņa tiesiskajā situācijā tā ierobežo tiesības, kuru aizsardzība ietilpst Satversmes 92. panta pirmā teikuma tvērumā. [11.]

Par to, vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai likumdevēja izraudzītais līdzeklis ir piemērots leģitīmo mērķu sasniegšanai

Vērtējot apstrīdētajā normā ietvertā kasācijas instances tiesas civilprocesā pieejamības ierobežojuma samērīgumu, Satversmes tiesa pārbaudīja, vai likumdevēja noteiktais leģitīmā mērķa sasniegšanas līdzeklis ir nepieciešams un saprātīgs, vai tas nodrošina taisnīgas tiesas īstenošanu demokrātiskā tiesiskā valstī, ievērojot tiesas neatkarību un rīcības brīvību. [12.]

Satversmes tiesa atzina, ka no apstrīdētās normas izrietošais pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu un tā leģitīmais mērķis ir demokrātiskas tiesiskas valsts iekārtas aizsardzība. [14.]

Satversmes tiesa atzina, ka likumdevēja atvēlētā rīcības brīvība Senātam, ievērojot apstrīdētajā normā ietvertos nosacījumus, izlemt jautājumu par kasācijas sūdzības atbilstību kasācijas principam, demokrātiskā tiesiskā valstī ir nepieciešama un saprātīga. [15.]

Attiecībā uz apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību vienlīdzīgas attieksmes principam Satversmes tiesa secināja, ka apstrīdētā norma nenosaka personai vai personu grupai imperatīvi piemērojamu kritēriju. Tiesnešu kolēģija jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu tai likumdevēja noteiktās rīcības brīvības ietvaros izlemj, piemērojot apstrīdētajā normā noteiktos kritērijus konkrētai lietu kategorijai, nevis konkrētai personai.

Proti, tiesnešu kolēģija var šos kritērijus piemērot attiecībā uz noteikta veida un apjoma civiltiesiska rakstura strīdiem, katrā konkrētajā gadījumā apsverot to, vai izskatāmajai lietai ir būtiska nozīme vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā, bet vienmēr tiecoties uz to, lai panāktu taisnīgumu, kas ir demokrātiskas tiesiskas valsts tiesiskās sistēmas galīgais mērķis. Apstrīdētajā normā ietvertais finansiāla rakstura kritērijs pats par sevi nav uzskatāms par pazīmi, pēc kuras būtu nosakāmas personu grupas Satversmes 91. panta izpratnē. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja identificētās personu grupas nav salīdzināmas vienlīdzības principa aspektā. [16.]

Satversmes tiesa nosprieda:

atzīt Civilprocesa likuma 464.¹ panta trešo daļu par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 92. panta pirmajam teikumam.

Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un nepārsūdzams, tas stāsies spēkā tā publicēšanas dienā. Spriedums tiks publicēts oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” Satversmes tiesas likuma 33. panta pirmajā daļā noteiktajā termiņā.

Sprieduma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājaslapā:

http://www.satv.tiesa.gov.lv/web/viewer.html?file=/wp-content/uploads/2019/07/2019-11-01_Spriedums.pdf#search=

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Kristiāna Plāte

Satversmes tiesas sabiedrisko attiecību speciāliste
Kristiana.Plata@satv.tiesa.gov.lv,
67830759, 26373298